

Verslag – Inhoudelijke expertengroep PFAS

Datum: 01 februari 2022

Aanwezig:

Lopende zaken –

- Minaraad: constructieve en gematigde input van de partijen
 - Natuurpunt: Vragen meer focus op ecotoxicologische aspecten
 - Gezinsbond: Gebruiken “kindtest” om dossier te toetsen
 - VOKA: Benadrukken lange termijnkader voor vergunningen=> uitnodiging tot schriftelijke input
- Ronde Tafel in Zwijndrecht (14/02)
 - Centrale vraag: Waar moeten we naartoe binnen 3 jaar?
 - 17 partijen rond de tafel met eventueel 1 persoon als ondersteuning
 - Administraties volgen via Teams: Link wordt nog rondgestuurd
 - Presentaties:
 - Gemeente Zwijndrecht
 - 3M
 - Lantis
 - Onderzoeksverslag
 - HBM-fase II
 - Ronde tafel stakeholders (3 min per stakeholder)
 - Natuurpunt: aantal documenten voorbereid
 - Grondrecht, BBL, Greenpeace, leggen ondertussen nota
voor aan kabinetten
 - Q&A voor algemene vragen

Toelichting handelingskader –

- [Exceltabel](#) en [PowerPoint](#) handelingskader zijn terug te vinden op Teams.
- Dit is een tijdelijk kader om iets eenduidig te gebruiken o.b.v. EPA 2016 en EFSA 2020. Effectieve normen beslissen duurt gemakkelijk nog een jaar.
- Er moet duidelijk gemaakt worden in het rapport dat het grove berekeningen zijn maar dat dit momenteel de huidige kennis is.

Discussie

- Discussie rond al dan niet meenemen van achtergrondwaarden. Volgende zaken kwamen aan bod:
 - Bij de ondergrens wordt de achtergrond niet meegenomen omdat de informatie momenteel niet voorhanden is voor alle compartimenten. Dit is ook het verschil met

een algemeen kader Vlaanderen-breed en specifiek in een verontreinigde zone. Er moet duidelijk rond gecommuniceerd worden dat er effectief met de achtergrondwaarden rekening moet gehouden worden, maar dat dat moeilijk is omdat ze niet bekend zijn of dat het onhaalbaar is omdat ze al hoog zijn.

- Er is een uniforme aanpak nodig voor de achtergrondwaarde. Als we kijken naar Nederland wordt de achtergrond ook niet meegenomen. We moeten transparant zijn en keuzes maken met deze groep zodat we een korte termijn aanpak kunnen uitwerken met een streefdoel op lange termijn.
- Het zou een vreemd signaal zijn om de achtergrondblootstelling te schrappen. Er is een groeiend bewustzijn dat mensen door verschillende wegen worden blootgesteld aan deze verbindingen en niet alleen via bodem.
- We moeten duidelijke taal spreken door te laten zien dat als we dezelfde principes willen aanhouden die we tot nu toe in milieu gerespecteerd hebben, we de waarden niet kunnen halen. Het is aan het politiek niveau om deze knoop door te hakken.
- Ook voor andere parameters zoals bv. lood komen we in de problemen met onze huidige kaders. Er moet misschien nagedacht worden aan een hervorming van het hele kader voor alle parameters.
- Het tijdelijke handelingskader dat nu voorligt is toepasbaar in een verontreinigde zone door te kijken hoe er zo conservatief mogelijk gehandeld kan worden in een zone waar er al een zware belasting is voor de omwonenden. Gezondheidskundig gezien kunnen we niet bij EPA 2016 blijven, maar we moeten wel de dag van vandaag een antwoord kunnen bieden op de acute vragen. Als we het puur gezondheidskundig bekijken moet alles naar 0 en al wat erboven zit, geeft het signaal van *sense of urgency* en moet naar beneden. Dit is echter niet haalbaar.
- Voorstel om het BBO van 3M samen te bekijken en bespreken.
 - Bodemsaneringsnormen zijn signaalwaarden. Er worden telkens risico-specifieke waarden afgeleid per locatie. De waarden die nu op tafel liggen bij het BBO, liggen rond de waarden die hier besproken worden maar met andere invalshoeken
 - Is het een haalbare piste om te saneren tot een waarde waar bewoners terug eieren en groenten kunnen eten? Of is er nood aan permanente gebruiksadviezen?
- Wat wordt er qua kader toegepast bij dioxines en lood?
 - De oude normen blijven behouden en EFSA wordt niet doorgerekend. Dit is het werkbare tijdelijke kader en per locatie wordt er dan bekeken wat er haalbaar is.
 - De vraag is hoe we omgaan met toxicologische waarden die steeds strenger worden en we daardoor met de huidige principes uitkomen op waarden die op het niveau van de achtergrondblootstelling liggen.
- Hotspotbenadering: Moeten we strenger dan 6,5 µg/kg in hotspots zoals Zwijndrecht voor sanering?
 - In Zwijndrecht is 6,5 µg/kg OK maar er mag niks meer bijkomen. Waarde op 0 krijgen in Zwijndrecht is onmogelijk. Voor sanering moeten we wachten op de effectieve normen.
- Hoe past de normwaarde voor vrij gebruik van de bodem in dit kader?
 - Dat is een discussiepunt. 3 µg/kg is uitlegbaar, maar de 8 µg/kg zit al boven de 6,5 µg/kg. Als de achtergrond wordt meegenomen, zou het zelfs 0 moeten zijn.
- Moet er bij EFSA nagevraagd worden hoe de waarden kunnen doorgerekend worden naar de milieucompartimenten?
 - EFSA zal zich hier nooit over uitspreken want zij zijn een “voeding organisatie”.
 - Er is discussie op Europees vlak rond oppervlaktewater. De TWI van EFSA wordt gebruikt om een norm terug te rekenen voor oppervlaktewater. Deze waarde voor oppervlaktewater willen ze ook gebruiken voor grondwater. We moeten de RPF in rekening brengen die Europa ook bekijkt. Voor het normenkader van

- oppervlaktewater en grondwater moeten we rekening houden met equivalenten op Europees kader.
 - RPF's moeilijk te combineren met EFSA door verschillende eindpunten, maar de discussie bij Europa volgt wel deze weg.
- Kunnen de bevindingen in deze tabel gebruikt worden voor grondverzet en meegenomen worden als input voor de technische verslagen (TV) van de Oosterweel?
 - Er is momenteel een dringende beleidsvraag rond grondverzet om met advies te komen rond dit kader.
 - Als akkoord zijn over de waarden in de tabel, kunnen we met deze kennis terug gaan kijken naar de waarde van 3 µg/kg. Deze zal dan waarschijnlijk lichtelijk naar beneden evolueren.
 - De discussie moet nog gevoerd worden. Er is een vraag ingediend bij de Gewestelijke Omgevingsvergunningscommissie. De discussie ligt daar ook op tafel. De vraag in Zwijndrecht is vooral wat er in die omgeving nog bij kan en dat is niets meer. Dus het grondverzet zal ook aangepast moeten worden. We moeten kijken naar de intrinsieke eigenschappen van de PFAS-verbindingen.
 - De commissie grondverzet komt deze week samen om de TV'en te bespreken. De informatie rond de scenarioberekeningen kan daar ook als input dienen.
 - De tabel kijkt momenteel naar immissie. Emissie zoals bv. stof bij grondverzet is hier nog niet in meegenomen.
- Suggesties:
 - Deze tabel is goed voor de interne discussie maar zeker niet duidelijk genoeg om naar buiten te brengen. Dit zal als gevolg hebben dat er foutieve conclusies worden getrokken. Een bespreking per kolom kan al meer duidelijkheid brengen.
 - Er is nog meer verduidelijking nodig in de tabel voor grondwater en drinkwater. Normen en advieswaarden mogen niet gemixt worden.
 - Vanuit OVAM en VITO komt er een voorstel voor compost en bodemverbeterende middelen. Dit kan ook mee in het kader geïntegreerd worden.
 - Er heerst ook een dringend vraagstuk rond retourbemalingen. Het tijdelijk kader dat hier is opgesteld kijkt vooral naar de humane toxicologie. Er kan een 2de kader toegevoegd worden dat meer naar de milieuaspecten en het aanrijksrisico kijkt.

→ Toelichting grondverzet wordt verdaagd naar de volgende vergadering (**actie 1**)

Vervolg rapportering –

- Er is een concrete vraag vanuit het kabinet gekomen voor advies rond het tijdelijk handelingskader voor acute dossiers. De vraag is om de tekst rond het tijdelijk handelingskader als prioritair te behandelen, boven de andere elementen van het rapport.
- Volgende week dinsdag is er een vergadering opgezet met kabinet Demir en kabinet Beke om de verwachtingen af te stemmen op wat haalbaar is. Er zijn reeds gericht mensen uitgenodigd voor deze vergadering, maar mensen die hier ook bij willen zijn, kunnen dit aangeven.

→ Voorstel om VITO uit te nodigen voor vergadering kabinetten op 08/02 (**actie 2**).

- De kabinetten willen de werkzaamheden rond het handelingskader versnellen. Specifieke vraag van de kabinetten: Een nota aan de Vlaamse Regering omtrent het tijdelijke handelingskader die sneller verwacht wordt dan eind maart.
- De timing van een aantal acute dossiers loopt momenteel samen. Voor de commissie grondverzet staat er ook tijdsdruk op de technische verslagen en het advies wordt verwacht tegen eind februari.

- Gevolgen voor de aanpak van het tussentijds rapport: idee om te werken met een gefaseerde uitgave. De inhoud moet gealigneerd worden met de actualiteit en het rapport van POZC dat uitgesteld is naar 18/03.
- Deadline van vrijdag (4/02) blijft overeind om input van de expertwerkgroepen te ontvangen, als startpunt. De interne check door de administraties gebeurt zoveel mogelijk op voorhand.

→ In het tijdelijk handelingskader zowel de milieu- als de gezondheidsinvalshoek opnemen (**actie 3**).

→ Timing van delen van het rapport wordt mogelijk herbekeken, in functie van de informatie van de volgende dagen.

Varia

- Principes van risico-evaluaties in BBO bepreken en evalueren op 16/02 > Doorgeven als er nog andere geïnteresseerden zijn

Actielijst

Nummer	Actie	Uitvoerder(s)	Datum gereed
1	Toelichting WG grondverzet wordt verzet naar volgende vergadering		08/02/2022
2	Uitnodigen VITO voor gesprek kabinetten 08/02	Karl Vrancken	asap
3	Gezondheid- en milieuaspecten voldoende én genuanceerd opnemen in tijdelijk handelingskader	WG Handelingskader	asap